

Oyun Salonu ve Hakem Uygulamaları

Oyun salonu, oyunların oynandığı, açık anlatımıyla, satranç takımlarıyla satranç saatlerinin yer aldığı alan olarak anlaşılmalıdır. Salon, satranç yarışmaları organizasyonlarında kullanılan alanlara göre en önemli öğedir. Satranç yarışmaları için özel olarak tasarlanmış yarışma salonları olmadığından, otel veya benzeri tesislerin salonlarını bu amaçla düzenleyerek 'oyun/yarışma salonu' haline getirmek gerekecektir. Bu bağlamda bir dizi düzeltme ve iyileştirmeler yapılarak salonların olanakları belirlenmiş standartlarla uyumlaştırılabilir.

Oyun salonu, yarışma öncesi sağlanan olanaklar ve ölçütler açısından, etkinlik süresince günün değişik zaman dilimlerinde kontrol edilerek, varsa, düzeltmeler yapılmalıdır. (Günün belli saatlerinde salondaki doğal ışık, ısı ve havalandırma, ek ışık kaynaklarının gücünün kontrolleri...)

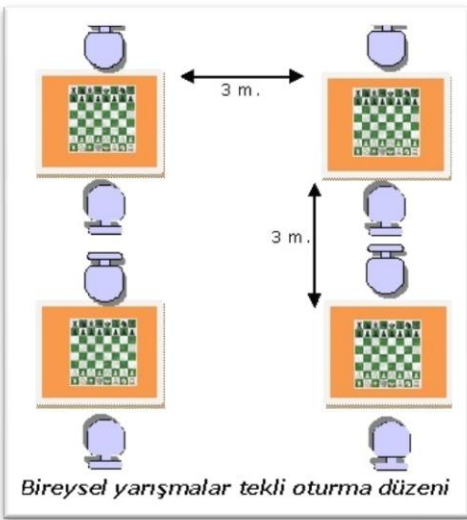
Hakemler oyun salonunun hazırlık ve düzen aşamalarında etkin görevler üstlenmelidir. Sağlanan olanakların kontrolü ve bu olanakların sürekliliği konusunda da organizasyon yöneticisine yardımcı olacak etkide olmaları yeterli kılınır.

Salona kimlerin girebileceği organizasyon tarafından belirlenebilir. Masalar, geçiş koridorlarından kordon veya benzeri bir malzemeyle ayrılarak izleyiciler için alan yaratılabilir. Salonun içinde bir kordon veya benzeri bir malzemeyle çevrilerek suları belirlenen alan oyunların oynandığı alan olarak kabul edilerek salon kavramına yeni bir yaklaşım getirilmiş olur. Bu durumda salona ayrıca özel bir izin almaksızın izleyiciler girebilirken, aynı salon içinde kordonla sınırları belirlenmiş alana kurallar uyarınca izin verilen kişiler girebilecektir. Bu ayrıntıya dikkat edilmelidir.

Oyun salonuna kimler girebilir?

- Masada oynayan oyuncular,
- Kabul görülmüş antrenörler/kaptanlar,
- Kabul görülmüş basın görevlileri, (belirlenmiş saat diliminde)
- VIP giriş kartı sahipleri,
- Görevli hakemler,
- Organizasyon görevlileri, salon için görevlendirilmiş diğer görevliler,

Masa ve sandalyeler

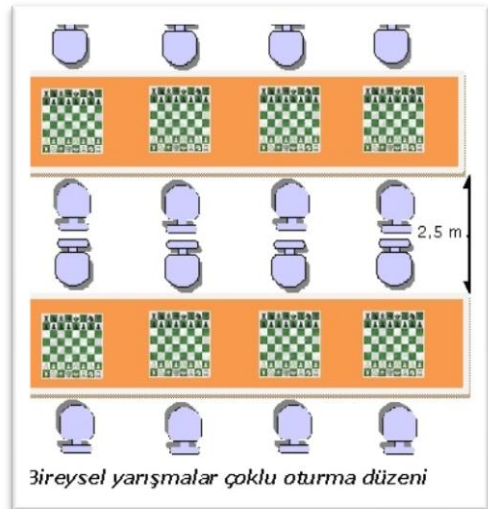

Üst düzey etkinliklerde her masa için 4.5 m² bir alan düzenlenmesi önerilir. Diğer etkinlikler için 2m² alan yeterlidir. Masalar kapılara çok yakın yerleştirilmemelidir. Oyunlarda kullanılacak masa ve sandalyeler incelenmeli, sallanan, bozuk, kırık, onarılamayacak olanlar ayıklanmalıdır.

Dik ve yatay koridorlar iyi hesaplanarak düzen oluşturulur.

Bireysel

yarışmalarda masa sıraları arasındaki dikey ve yatay açıklıklar 3 m. olacak biçimde düzen alınmalıdır. Kabul edilebilir açıklık 250 cm. den az olmamalıdır. Geçiş ve izleme koridorları arasındaki ana açıklık 4-5 m. olarak düşünülmelidir. Kabul edilebilir masa ölçüleri de

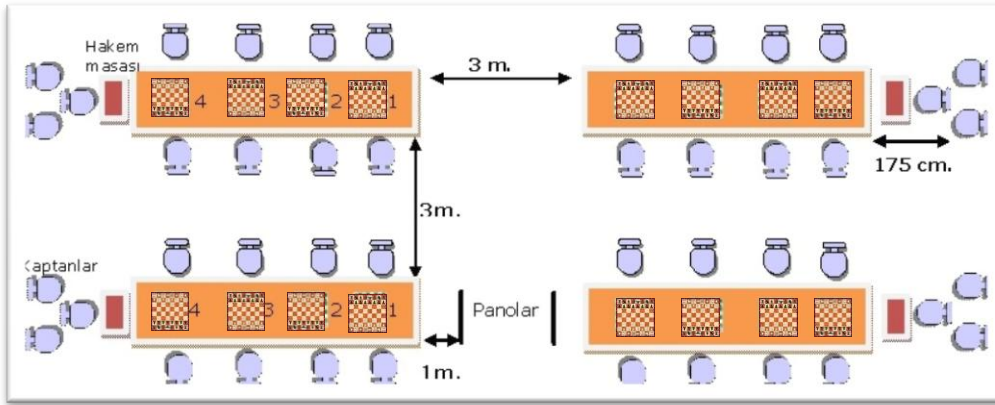

80cmx100cm, 85cmx120cm, 90cmx140cm, 80cmx180cm, yükseklik 70-75 cm, aralığında olacak biçimde düşünülmelidir. Salonda uygun yerlerde hakem masaları yer almalıdır. Özellikle başhakem için bir masa mutlaka olmalıdır. Başhakemin oyunlar sırasında çok uzun süre bu masada görev yapacağı düşünülerek olanaklar yaratılmalıdır. (Bilgisayar, internet ortamı bir takım kırtasiye gereçleri...)

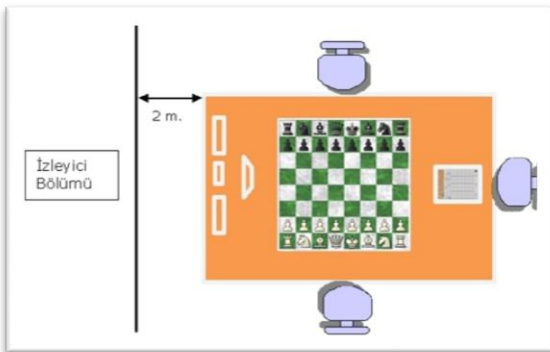
İtiraz ve oluşan diğer durumların incelenebilmesi için uygun köşelerde yeteri kadar inceleme masaları düzenlenmelidir.

Eğer kullanılacaksa, masa örtüleri olanaklı olduğu ölçüde aynı renkte ve parlak olmayan bir kumaş seçilmelidir. Işığı yansıtmayan, bir rengin seçimine de özen gösterilmelidir. Sandalyeler, ergonomik ve yine olanaklıysa oturma ve yaslanma yeri kumaş kaplamalı, minderli olmalıdır. Varsa, internet üzerinden canlı yayın masaları ve komuta sistemi için en iyi alan oluşturulmalıdır. Masaların yerleştirilmesi, masaların aralarındaki boşluklar, takımların ve saatlerin dizilişi, hakem masası gibi donanım, araç ve gereçlerin salonda estetik görüntü oluşturacak düzende yer alması sağlanmalıdır. Satranç takımlarının masalara dizilişinde, aynı tip ve renkte altlıkların (tahta) bir arada olmasına özen gösterilmelidir. Satranç takımlarının taşlarında da benzer özen gösterilmeli, aynı takım içerisinde renk tonları farklılığı olmamasına dikkat edilmelidir.

Takım yarışmalarında masa düzeni bireysel yarışmalara göre farklılık gösterir. Masalar arasında ve geçiş koridorları arasında en az 3 metre olacak biçimde düzen alınmalıdır. Olanaklar ölçüsünde, her takım için bir hakem masası düzenlenmelidir.

Her takımın kaptanının oturup kendi takımını gözleyebileceği birer sandalye sağlanmalıdır. Takım yarışmalarında kendine özgü sonuç panoları kullanılır. Prensip olarak, takımın son masasından sonra yerleştirilebileceği gibi birinci masanın önüne ya da hakem masasının önüne de yerleştirilebilir. Bu durumda takımın son masası kaptan, hakem ve panoların önünde olmalıdır.

Bir masaya bir hakem görevlendiriliyorsa, (yıldırım oyunlar, eşitlik bozma amaçlı ve benzer biçimde uygulanan eleme sistemi maçları) masa ve salon düzeni farklılık gösterir. Hakem oyuncularla aynı masada oturur. Hakem ayakta, masanın köşesinde uzaktan görev yapmaz. Belirtilen düzende yerini alması gerekir. Bu amaçla birden çok masa kullanılacaksa her biri tek tek dizilmelidir. Her bir masa için 4,5 m² alan ayrılması yeterlidir.

- Hakem satranç saatini karşıdan görecek biçimde (geleneksel olarak siyah renkli taşlarla oynayacak oyuncu hakemin sağında olacak biçimde) masada yer alır.
- İzleyiciler hakemin göreceği yönde (tercihen karşısında) kordonla çevrilmiş belli bir uzaklıkta bulunmalıdırlar.
- Masa numarası ve oyuncu isimlerinin izleyicilere dönük olması yeğlenir.

Masa numaraları ve oyuncu isimleri

Masa numaraları saatin yönüne göre masanın karşı tarafına konulmalıdır. Aynı salonda birden çok kategori varsa, kategorilere göre ayrı renklerde masa numarası kullanılması yerinde olur. Hakemlerin görev alanlarındaki masaların numaralarının birbirini takip eder biçimde olmasına özen gösterilerek masa numaraları salonda belli bir düzende yerleştirilmelidir.

Hakemlerin, salonda uzun mesafeler kat ederek görev yapmaya çalışmaları onları gereksiz yoracaktır. Daha kısa mesafede, daha dar alanda aynı sayıda masa görevi verilmelidir.

Salonun yerleşim düzeni (krokisi), masa numaralarına göre oyuncuların yararına sunulmalıdır. Salonda ve salon dışında belirlenmiş yerlere, panolara asılacak olan yerleşim krokileri, özellikle büyük ve birden çok

kategoriye yer aldığı salonlarda, oyuncuların yerlerini daha kolay bulmalarını sağlar. Aynı salonda, birden çok kategoride oyuncu grubu varsa, sayısal çoğunluğa sahip grupların çıkış ve koridorlara daha yakın bölümlerde konuşlandırılması, masa numaralarının buna göre planlanması önerilir.

İlk masaların salonun en uygun yerinde olması yeğlenmelidir. Bu masalar; rahatlıkla izlenebilmeli, hakemler daha kontrollü çalışabilmeli, salonda sağlanan ışık ve benzeri olanaklardan daha rahat ve sorunsuz yararlanılmalıdır. Tüm masalarda oyuncuların isimlerinin bulunması, organizasyonun ciddiyetini ve kalitesini artırır. Hazırlanacak isim kartlarında oyuncunun adı, soyadı, ratingi, unvanı, ülkesi, bayrağı, kulübü gibi bilgiler yer almalıdır. İsim kartları yeni eşlendirme listesine göre turlar boyunca hakemler tarafından oyuncuların masasına yerleştirilir.

İklimlendirme ve ışık

Salonun doğal ışıktan yararlanma olanağı yoksa veya yeterli değilse, sağlanan ek ışık kaynaklarının gücü, satranç taşlarının ve oyuncuların ellerinin masalar üzerinde gölge oluşmayacak güçte düzenlenmelidir. Özellikle uluslararası organizasyonlarda ışık kaynağının gücü sorun oluşturur. Doğal ışık kaynaklarının salona süzülüşünde pencereler olumsuzluk yaratıyorsa perde veya film kaplamayla koruma yapılmalıdır. Oyun salonunda mevsim koşullarına uygun ölçüde iklimlendirme ve havalandırma yapılmalıdır. İklimlendirme ve havalandırma sisteminin petekleri ses çıkarmamalı, olası böylesi durumlar, önceden yapılacak kontrollerde ortadan kaldırılmalıdır.

Panolar ve yönlendirme uyarıları

Yarışma boyunca kullanılacak panolar, yarışma salonuna çok yakın bölgede olmamalıdır. Aksi durumda, katılımcıların panolardaki bilgileri kontrolleri sırasında çıkartabilecekleri gürültü yarışma salonunda yankılanabilir. Duyurular ve yarışma verilerine ilişkin düzenlenmiş panolar gibi birden çok pano kullanılacaksa, her panonun ne amaca hizmet ettiği ayrı başlıklarla belirtilir.

Duyuru panosunda temel olarak neler yer almalıdır?

- Yarışma kuralları ve yarışma yönergesi.
- Salon yerleşim krokisi, etkinlik ve yarışma programı.
- Organizasyon sorumlularının ve itiraz kurulu üyelerinin kimler olduğu.
- Uyarılar ve önemli uygulamalar:
 - ✓ Kayıt kontrol işlemlerinin yeri ve süresi,
 - ✓ İtirazların son süresi,
 - ✓ Tur sonuçlarının ve yeni eşlendirme listesinin duyurulma zamanı,
 - ✓ Takım maça çıkış listelerinin teslim yeri ve zamanı,
 - ✓ Toplantıların ve törenlerin yerleri, günleri ve saatleri,
- Yarışma yöneticisinin ve başhakemin önereceği diğer belgeler.

Yarışma sonuçlarını içeren panoda neler olmalıdır?

- Son şeklini almış oyuncu listesi.
- Tur sonuçları ve yeni eşlendirme listesi.
- Tur sonuçlarına göre yeni oyuncu sıralaması ve yeni çapraz tablo.
- Oyuncuların performans çizelgesi.
- Takım etkinliklerinde özelliğine göre diğer veriler:
 - ✓ Takımların maça çıkış listeleri, (her tur bir önceki tura ilişkin olanlar panodan kaldırılır),
 - ✓ Masa dereceleri,
- Başhakemin önereceği diğer veriler, tablolar.

TECHNICAL MEETING
11.11.2009 Wednesday 22:00
Hotel Movie Hall

Panoların estetiğine önem verilmeli, bu çalışma bir vitrin oluşturmalıdır. Panolara yarışma yöneticisi ve başhakemin izni olmadan, hakemler, görevliler ve diğer iş görenler tarafından, hangi amaca hizmet ederse etsin, duyuru ve bildiri asılmamalıdır. Panolarda yer alacak bilgilerin okunabilecek yazı boyutunda şişman karakterler kullanılarak hazırlanması doğru seçim olacaktır. Düzenlenecek panoların boyutları ve yüksekliğinin, oyuncu profili gözetilerek ayarlanması gerekir.

Günümüz teknolojilerinin gelişmesi buna dayalı olarak iletişim olanaklarının artması sonunda, panolarda yer alabilecek bilgiler internet ortamından oyuncu ve katılımcılara ulaştırılabilir.

Özellikle birden çok kategori ve kalabalık oyuncu gruplarının olduğu etkinliklerde duyuru ve yarışma verilerinin internet üzerinden duyurulmasında yarar vardır. Her alanın pano olarak kullanılması kötü bir görüntü oluşturacağı gibi bu alanların amaca yönelik ve istendik planda oluşturulması iş yükünü de artıracaktır. Bu durumda panolarda daha az bilgilerin yer alması yeğlenebilir. Böyle olsa da en azından sadece yeni eşlendirme listesinin her tur öncesi belirlenmiş alanlarda duyurulmasından vaz geçilmemelidir.

Otel, tesis ve eklentilerinde; yarışma alanlarının (yarışma salonları, dinlenme ve canlı yayın alanları, toplantı salonları, analiz salonu...) ve organizasyon birimlerinin (organizasyon ve yarışma yöneticilerinin odaları, bülten üretim merkezi, sekreteryaya bölümleri...) nerede olduğu ve buralara kolayca nasıl ulaşılabileceğinin bilinmesi katılımcılar için önemlidir. Bunlardan ayrı olarak, genel kullanıma yönelik yerlerin de (sinema salonu, tesis yöneticisi, alışveriş merkezi, tuvaletler, sauna, hamam...) nerede olduğu hakkındaki yönlendirme bilgileri, yerleşkeye girişten itibaren katılımcılara yol göstermelidir. Yönlendirme bilgi kartları uygun ölçülerde hazırlanmalıdır. Birimlerin kapılarında da o birimin hangi kullanım amacına hizmet ettiği belirtilir. (Örneğin sinema salonu toplantıların yapılacağı yer olabilir. Bu durumda burası artık sinema salonu değil toplantı salonudur.) Gereksiz ve anlamlı olmayan yerlerde, birden çok aynı içerikte uyarı ve yönlendirmeler katılımcıların dikkatinden kaçarak körlük oluşturur. Yönlendirme ve uyarılar; sınırlı sayıda, gerektiği yerlerde ve anlamlı nitelikte olmalıdır. Çok fazla bezemeyle her yana uyarı ve yönlendirme konulması dikkati dağıtır, amaca ulaşılmaz.

Salon kısıtlamaları

Kurallar gereği bireysel ve takım yarışmalarında oyunları biten oyuncular izleyici olarak kabul edilir. Başta hakemler olmak üzere, varsa bu konuda görev verilmiş diğer görevliler, oyunları biten oyuncuları oyun salonunun dışına davet ederler.

PLAYER	PRESS	ARBITER
PLAYER	OFFICER	VIP
GUEST	ACC PERSON	CAPTAIN
COACH	FIDE DELEGATION	HEAD DELEGATION

Takım yarışmalarında kaptanlar ve yöneticiler takımlarının yanında, oyun salonunda, yer almak durumundadırlar. Önceden belirlenmiş ve kabul görmüş kaptan ve yöneticilere verilecek yaka kartlarıyla bu kişilerin oyun salonunda bulunmaları sağlanabilir. Masada o turda oynayan oyuncular için de önerilen yöntem ek giriş kartı uygulamasıdır. Oyuncular her tur öncesi takım yöneticilerinin, kaptanlarının kendilerine verdiği organizasyonun belirlediği renkteki ek giriş kartını kullanarak oyunların oynandığı alana girebilirler. Her takım için masa sayısı kadar giriş kartı olacağından yedek oyuncular oyunların oynandığı alana giremeyeceklerdir. Bu kart kontrol noktalarında oyuncunun yaka kartıyla birlikte geçerli olacaktır. Oyunları biten oyuncular ek giriş kartlarını masalarında görev yapan hakemlere teslim ederler. Ek giriş kartları olmayan oyuncular hakem tarafından oyun salonu dışına davet edilirler. Takımın maçı sona erdiğinde, maç sonuçları çizelgesini imzalayan takım kaptanı, masa sayısı kadar ek giriş kartını sonraki turda maça çıkacak oyuncular için yeniden teslim alır.

Çeşitli konular

Turun başladığını duyururken, herkesin duyup anlayabileceği bir sesle, olanaklıysa ses cihazı kullanılarak, tur başlatılmalıdır. Satranç saatleri hakemler tarafından çalıştırılarak turun başlatılması önerilir. Salonda zamanı geri sayan bir sistem oluşturulacağı gibi her alandan görülecek boyutta bir duvar saati veya tarih ve saati gösteren dijital görüntü de yansıtılabilir. Bu sayede tüm katılımcılar yaşanan zaman açıkça gösterilmiş olur. Bu saatlerdeki görüntüler gerçek zaman ve yarışma saati olarak kabul edileceğinden görevli ve oyuncuların bu konuda uyarılmalıdır. Özellikle uluslararası etkinliklerde katılımcıların ülke saatine uyum göstermeleri konusunda uyarılmaları yerinde olacaktır.

Giriş koridorları, olanaklıysa tüm salon yer döşemesiyle kaplanmalıdır. Salon, çevreden gelebilecek ses ve müzik gibi etmenlerden arınmış olmalıdır. Salon ve eklentilerinde oluşabilecek her türlü arıza ve onarımlar (klima, elektrik tesisatı...) için teknik personel desteği sağlanmalıdır. Salon giriş-çıkış kapılarının menteşe ve kilit aksamının ses çıkarmayacak biçimde onarım ve kontrolleri yapılmalıdır. Salon duvarlarında dikkati çekecek kadar çok düzenleme varsa (tablo, pano, afiş...) bunlar sadeleştirilmelidir. Salona, uygun ölçüde bir Türk Bayrağı, Atatürk posterı ve organizatörü temsil eden logo-flama asılmalıdır. Varsa, diğer organizatör veya destekleyicilere ait flama veya afiş benzeri görsel tanıtım materyallerinin uygun ortamlara asılmasına, sergilenmesine olanak tanınmalıdır. Dünya, Avrupa, Balkan ve Akdeniz Şampiyonaları gibi organizasyonlarda, katılan ülkelerin bayrakları da asılmalıdır. Ses düzeni kurulmalı, satranç takımlarının dizilişinde, saatlerin yönüne göre hakemlerin en iyi kontrolü ve düzeni sağlayabilecekleri yön ve düzen seçilmelidir.

IA&IO Tahsin AKTAR